

МІСЦЕ КНР У СУЧАСНІЙ ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ МЕКСИКИ

***Анотація.** У статті розкрито особливості сучасних мексикансько-китайських відносин у контексті розширення присутності Китаю в Латинській Америці. Досліджено причини активізації двосторонньої співпраці двох країн і основні сфери, що становлять взаємний інтерес. Виявлено проблемні аспекти, які перешкоджають торговельному та інвестиційному співробітництву держав. Зроблено висновки стосовно перспектив розвитку партнерства Мексики та Китаю у зв'язку з охолодженням мексикано-американських відносин і необхідністю диверсифікувати торгівлю з іншими регіонами світу для досягнення більшої незалежності від Вашингтона. У статті були застосовані такі методи, як діалектичний метод, метод об'єктивності, індукція та дедуція.*

***Ключові слова:** Мексика, зовнішня політика, мексикано-китайські відносини, торговельне співробітництво, інвестиційне співробітництво, США.*

***Abstract.** The article reveals peculiarities of modern Mexican-Chinese relations in the context of expanding China's presence in Latin America region. The reasons for the intensification of bilateral relations between two countries and the main areas of mutual interest are studied. Problematic aspects that hinder trade and investment cooperation between the states are identified. The cooling of Mexico – United States relations and the need to diversify trade with other regions of the world*

---

¹ Студентка II курсу магістратури спеціальності «Дипломатія і міжнародне співробітництво» кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

to achieve greater independence from Washington allowed us to make conclusions concerning the prospects for Mexican and Chinese partnership. The methods such as dialectical method, method of objectivity, induction and deduction are used in the article.

Key words: *Mexico, foreign policy, Mexican-Chinese relations, trade cooperation, investment cooperation, USA.*

Аннотація. *В статті раскрыты особенности современных мексикано-китайских отношений в контексте расширения присутствия Китая в Латинской Америке. Исследованы причины активизации двустороннего сотрудничества двух стран и основные сферы, представляющие взаимный интерес. Выявлены проблемные аспекты, которые препятствуют торговому и инвестиционному сотрудничеству государств. Сделаны выводы о перспективах развития партнерства Мексики и Китая в связи с охлаждением мексикано-американских отношений и необходимостью диверсифицировать торговлю с другими регионами мира для достижения большей независимости от Вашингтона. В статье были использованы такие методы, как диалектический метод, метод объективности, индукция и дедукция.*

Ключевые слова: *Мексика, внешняя политика, мексикано-китайские отношения, торговое сотрудничество, инвестиционное сотрудничество, США.*

Постановка проблеми. Мексика є регіональною державою, яка все більшою мірою визначає загальну ситуацію у всій Латинській Америці. Ця держава помітно виділяється не тільки на регіональному, а й на загальносвітовому рівні за рахунок свого демографічного, територіального та виробничого потенціалу. У зв'язку з цим особливого значення набуло вивчення окремих аспектів зовнішньої і внутрішньої політики цієї держави, її інтеграційного потенціалу, ролі та місця у світових політичних процесах.

Охолодження традиційно важливих для Мексики відносин зі США після приходу до влади нового президента Д. Трампа (2017 р.) змусили президента Мексики Енріке Пенью Ньето (2012 – 2018 рр.) визначити нові пріоритети своєї адміністрації у питаннях зовнішньої політики. Зокрема, президент Мексики наголосив на необхідності посилення присутності Мексики у світі з метою диверсифікації її політичних, торговельних, інвестиційних і туристичних зв'язків. Попри те, що найбільш інтенсивне економічне співробітництво здійснюється зі США, вважається, що Мексика має скористатись своїм привілейованим розташуванням між Атлантичним і Тихим океанами, ставши логістичним центром глобальних торговельних потоків та природнім мостом між різними регіонами світу [1]. Відтак, зміцнення співробітництва з Китаєм у різних сферах — насамперед торговельній та інвестиційній — стало одним з пріоритетних напрямів сучасного зовнішньополітичного курсу Мексики. **Актуальність дослідження** цього аспекту зумовлена науковою потребою дослідження взаємодії нових гравців на міжнародній політичній арені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій продемонстрував наявність значного обсягу наукових праць, присвячених сучасній зовнішній політиці Мексики. Однак, дані дослідження торкаються в основному традиційних векторів зовнішньої політики Мексики, таких як взаємодія зі США і Канадою в рамках НАФТА, відносини з державами Латинської Америки і Карибського басейну, а також окремих практичних аспектів політики Мексики. Серед них відзначимо, зокрема, праці О. Пельїсер [2; 3], Е. Сандовалья [4], Р. Веласкеса Флореса [5; 6], В. Годінеса [7].

Відтак, **мета статті** полягає у дослідженні характерних рис, сфер взаємного інтересу, проблемних аспектів і перспектив розвитку мексикано-китайського співробітництва у контексті становлення Мексики як одного з регіональних центрів сили в сучасній системі міжнародних відносин.

Виклад основного матеріалу. На початок XXI ст. Китай зміг вибудувати плідні стосунки відразу з декількома латиноамериканськими

державами, серед яких виділяється Бразилія, як його перший торговельний партнер регіону, а також низка країн, які підписали з Китаєм угоди про вільну торгівлю, такі як Чилі (підписана в 2005 р.), Перу (вступила в силу з 2010 р.) і Коста-Ріка (з 2011 р.) [8]. Китай перетворив дві тихоокеанські країни, а саме Перу і Чилі, в свої тихоокеанські плацдарми за рахунок транстихоокеанських коридорів. Це дало доступ Китаю до провідних економік регіону в особі Бразилії і Аргентини, а також Уругваю і Парагваю як найбільших постачальників продовольства.

Гарантуючи Китаю своє визнання його ринкової економіки, Мексика сподівалася вже на початку другого десятиліття ХХІ ст. стати четвертою латиноамериканською країною, з якою Китай підпише угоду про вільну торгівлю, переговори щодо укладення якої активно велися. Фактичним досягненням у сфері економічного співробітництва стало узгодження двостороннього договору про захист і взаємне заохочення інвестицій, підписаного в липні 2008 р. і ратифікованого мексиканським Сенатом у березні 2009 р. [9].

Незважаючи на те, що до кінця другого десятиліття ХХІ ст. між Мексикою і Китаєм двосторонньої угоди про вільну торгівлю погоджено не було, ще у 2003 р. Китай отримав статус стратегічного партнера та перетворився на другого торговельного партнера для Мексики. Вже станом на 2016 р. згідно з підрахунками Мексиканської ділової ради із зовнішньої торгівлі загальний обсяг торгівлі між двома державами досягнув 75 млрд дол. [10]. В останні роки двостороннім економічним відносинам між Мексикою і Китаєм було надано особливого динамізму, що призвело до запуску у 2013 р. Інтегрального стратегічного партнерства, узгодженого главами держав Енріке Пенья Ньето і Сі Цзіньпіном [11].

У контексті високого попиту на закупівлю продовольчих товарів з боку Китаю мексиканська адміністрація Пенї Ньето зробила ряд кроків щодо збільшення обсягів експорту своєї сільськогосподарської продукції в цю країну. До 2018 р. намітився прогрес у забезпеченні доступу мексиканських

харчових продуктів на китайський ринок, що стало наслідком недавно підписаних протоколів про постачання в Китай таких продуктів, як біла кукурудза, заморожене м'ясо великої рогатої худоби, текіла і тютюн. Також було погоджено електронний обмін сертифікатами на імпорт і експорт сільськогосподарської і рибної продукції, що дозволив значно скоротити час бюрократичної складової. За 2015 рік саме між Мексикою і Китаєм подібних двосторонніх угод було укладено більше, ніж з будь-якою іншою державою. Однак, до 2018 р. щорічний експорт мексиканських продовольчих товарів в Китай склав лише 150 млн дол. з 28 млрд дол. загального експорту Мексики в цьому секторі, підтверджуючи, що очікуваний успіх у цьому напрямку в розглянутий період поки не був досягнутий [12].

До кінця другого десятиліття XXI ст. Китай став найбільшим інвестором у світі завдяки своїм вкладанням у такі галузі, як природні ресурси, сировина, харчова промисловість і комунікації в найменш розвинених країнах Азії і Латинської Америки. Швидкі темпи розвитку цієї сфери призвели до того, що все більша кількість підприємств з Мексики і Китаю стали успішно користуватися новими торговельними та інвестиційними можливостями. З 2012 по 2018 рр. китайські інвестиції в Мексику виросли в кілька разів і більше 1000 китайських компаній відкрили в країні свої філії. «Lenovo» і «Huawei» (виробники обладнання), «Hisense» і «Sanhua» (обробна промисловість), «BAIC», «Minth», «Minhua» і «JAC Motors» (автомобільна промисловість), «Sinohydro» (інфраструктура), «Envison Energy» і «Jinko Solar» (поновлювані джерела енергії), а також «CNOOC» (вуглеводні) стали найбільш успішними прикладами виходу китайських компаній на мексиканський ринок. Однак, помітними досягненнями могли похвалитися і деякі набагато менші компанії [13].

Згідно з даними Міністерства економіки Мексики 53% підприємств з китайськими іноземними інвестиціями належали до сфери оптової торгівлі, 25% займалися роздрібною торгівлею, а близько 10,6% працювали в сфері виробництва транспортного устаткування. Майже дві третини китайських

компаній розташувалися в мексиканській столиці, потім у штатах Мехіко, Халіско і Нижня Каліфорнія. Саме Мехіко став основним місцем діяльності для компаній з китайським капіталом [14].

Наприкінці 2015 р. у Мехіко був відкритий офіс Промислового і комерційного банку Китаю, що пропонує корпоративні рішення для фінансування міжнародної торгівлі, а також глобальні банківські послуги. З відкриттям мексиканського філіалу цього банку, а також запуском Інвестиційного бінаціонального фонду та Енергетичного фонду із загальним обсягом фінансування у 2,4 млрд дол., спрямованими на розробку проектів у Мексиці, мексикано-китайське співробітництво до 2018 р. заручилося активними механізмами з розширення інвестиційних потоків [15].

Зі свого боку, Китай також став важливим ринком збуту для низки найбільш відомих і великих мексиканських компаній. Великі корпорації, такі як «Bimbo» (хлібобулочні вироби), «Maseca» (виробництво кукурудзи та продуктів з пшениці), «Nemak» (автозапчастини), Softek (інформаційні технології), «Grupo Kuo» (хімічний сектор) та «ICC» (оздоблювальні матеріали), також досить успішно працювали через свої відкриті представництва в Китаї [13].

Однак, досягнуті результати ще далеко не повною мірою відображали потенціал мексикано-китайського співробітництва в питанні взаємних інвестицій. За минуле десятиліття китайські інвестиції в Мексику склали лише 530 млн дол., що значно менше інвестицій в 32 млрд дол., призначених для Бразилії, 18 млрд дол., отриманих Венесуелою, і 17 млрд дол., виділених Перу. За офіційними даними, лише менше 1% від загального обсягу китайських прямих іноземних інвестицій, призначених для Латинської Америки, припали на Мексику [16].

Незважаючи на те, що Мексика була другим за важливістю ринком у Латинській Америці, до того ж вкрай зацікавленим в іноземних інвестиціях, Китай не поспішав вкладати свої кошти саме в цю країну. Згідно думки Бао Ронглін, президента Асоціації підприємців Китаю, подібне явище можна

пояснити наступним: незахищеністю китайського бізнесу внаслідок відкритої війни уряду Мексики проти наркокартелів; нестійким обмінним курсом песо; традиційним пріоритетом Мексики на користь своїх ключових торговельних партнерів (США, Канади, Японії, європейських держав); незнанням китайцями мови, традицій, особливостей політичної ситуації і правової системи Мексики; високим рівнем корупції в Мексиці [17].

Крім того, саме під час президентства Е. Пенї Ньето був скасований, мабуть, найважливіший китайський інвестиційний проект з будівництва системи залізниць в Мексиці. План будівництва високошвидкісної залізничної магістралі, що сполучає міста Мехіко і Керетаро, був переданий на реалізацію китайській компанії «China Railway» і її мексиканським партнерам «GIA», «Prodemex», «GHP» і «TEYA». Однак, розпочате будівництво було припинено, а тендер, який коштував 4,6 млрд дол. був відхилений, що викликало обґрунтоване невдоволення китайської сторони [18].

Також адміністрацією Пенї Ньето під сумнівними приводами було призупинено будівництво проекту «Dragon Mart» у Канкуні, що представляв собою комерційний центр площею більше 500 гектарів, в якому планувалося створити виняткові умови для презентацій і продажу продукції компаній зі всього світу. Федеральна прокуратура з охорони навколишнього середовища Мексики (Профера) ухвалила рішення про припинення будівництва проекту Dragon Mart в штаті Кінтана-Роо через високу ймовірність нанесення екологічного збитку цьому району. В рамках даного тендеру китайці мали намір залишити в Мексиці майже 200 млн дол. ПШ. Замість цього, вони зажадали виплату неустойки в розмірі 21 млн песо [19].

Складнощі на шляху китайсько-мексиканського торгово-економічного співробітництва певний час були позначені й геополітичним чинником, а саме наявними стосунками Мексики з Тайванем, для якого Мексика є найважливішим торговим партнером в Латинській Америці (Тайбей входить до першої десятки торгових партнерів Мехіко). Зокрема, станом на 2013 р. загальний товарообіг між сторонами перевищував 5 млрд дол. На сучасному

етапі Мексика і Тайвань офіційно не підтримують дипломатичних відносин, але товарообіг між ними перевищує 7,8 млрд дол. (згідно з показниками 2018 р.) [20]. Кроком до вирішення цієї проблеми стала політична заява керівництва Мексики ще у червні 2013 р. про визнання принципу «одного Китаю». Енріке Пенья Ньето вказав також, що взаємини КНР і Тибету є внутрішньою справою Китаю [21].

Не дивлячись на існуючі перешкоди та саму специфічність курсу мексиканського керівництва, Китай все ж продовжив слідувати заданому напрямку розвитку відносин з Мексикою. Пенья Ньето, у свою чергу, також намагався своєчасно згладжувати існуючі негативні моменти для взаємовигідної співпраці з китайським колегою. Так, на початку 2016 р. китайська компанія «China Offshore Oil Corporation» виграла великий тендер на розробку і видобуток вуглеводнів в першому з десяти глибоководних районів Мексиканської затоки, в проекті по якому заявлено отримання надлегкої нафти [22].

У контексті розвитку відносин з Китаєм Енріке Пенья Ньето покладав особливі надії і на новий Федеральний закон Мексики «Про спеціальні економічні зони» (СЕЗ), який набув чинності 1 липня 2016 р. Це не є випадковим, адже за реалізацію даного проекту неофіційно відповідав Світовий Банк, який вже свого часу підтримував створення подібних зон як в самому Китаї, так і в Малайзії, Південній Кореї, Бангладеш, Туреччині, ПАР та інших країнах. З іншого боку, хід розвитку проекту спеціальної економічної зони в Мексиці контролював Центр міжнародного розвитку Гарвардського університету [23].

За останні три десятиліття ВВП на душу населення в мексиканських штатах, які перебувають на північному кордоні, виріс більш ніж на 50%, що було значною мірою обумовлено підписанням угоди про НАФТА. Однак, весь південь країни виявився повністю обділеним, де ВВП на душу населення зріс лише на 9%. У зв'язку з цим мексиканське керівництво почало покладати особливі надії на те, що СЕЗ здатні стати тією самою новою моделлю розвитку

півдня країни, що сприяє створенню нових робочих місць і поліпшення якості життя його жителів [24]. При цьому, мексиканці особливо розраховували на капіталовкладення з боку КНР. Перші СЕЗ планувалося створювати саме на півдні і південному сході країни, де розташувалися штати з найвищим показником бідності, а саме, Мічоакан, Оахака, Чіапас, Кампече, Табаско і Веракрус.

Китай вже перетворився на друге за величиною джерело імпорту для Мексики і третій пункт призначення мексиканського експорту. У свою чергу, Мексика продовжила залишатися другим торговельним партнером Китаю серед всіх латиноамериканських країн відразу після Бразилії. Однак, зауважимо, що дефіцит торговельного балансу Мексики з Китаєм досягнув у 2019 р. 75 млрд дол., ставши найвищим за останні роки [25]. На 2015 рік, згідно з даними, представленими Економічною комісією для Латинської Америки і Карибського басейну, саме у Мексики з усіх латиноамериканських країн спостерігалось найвище негативне сальдо в торгівлі з Китаєм. А саме, 70% дефіциту торговельного балансу в товарообігу між Латинською Америкою і Китаєм припадали на Мексику [26]. Відтак, наявний дисбаланс змусив мексиканців серйозно задуматися про необхідність врівноваження обсягів двосторонньої торгівлі.

Згідно з даними ProMéxico (підрозділу Міністерства економіки Мексики, що спеціалізується на просуванні мексиканської продукції за кордоном), 98% мексиканських закупівель з КНР склали промислові вироби, такі як мобільні телефони і їх комплектуючі, модулі пам'яті, офісне обладнання та рідкокристалічні пристрої. У зв'язку з цим, директор Національної асоціації імпортерів і експортерів Мексики, Луїс Енріке Завала, уточнив, що дефіцит торговельного балансу з Китаєм був викликаний, в першу чергу, тим, що імпортувалися саме високовартісні складові частини для електронних, електричних і високоякісних виробів, а не тільки низькоякісна і дешева продукція, як прийнято вважати. Для вирішення ситуації, що склалася, самій Мексиці необхідно створити конкурентоспроможні підприємства в

таких галузях, як текстильна, електротехнічна, взуттєва і металообробна, на яких мексиканці змогли б виробляти ці комплектуючі частини, які наразі імпортуються з Азії в таких обсягах [27].

Одночасно Китай перетворився й на головного конкурента для мексиканських національних виробників в таких галузях, як текстильна і взуттєва, а також з недавніх часів і в металургійній промисловості. Дешева сталь, яка в останні роки наповнила Мексику, а також повна неефективність заходів, вжитих владою в цій сфері, змусила турбуватися всю національну сталеливарну галузь. Адже в Мексиці ціна на сталь виявилася майже на 65% дорожчою в порівнянні з ціною, яку пропонують китайці. Починаючи з 2014 р., загальний обсяг щорічного китайського експорту склав майже 10 млн тонн сталевого прокату, з яких 12% відправлялися в Латинську Америку. Мексика ж стала займати перше місце серед всіх країн свого регіону за обсягами імпортованої з Китаю сталі, за останні три роки збільшивши свої закупівлі цієї продукції на 330% [28].

Враховуючи небезпеку того, що мексиканська сталеливарна промисловість остаточно втратить всі можливості самостійно задовольняти попит на сталь в таких важливих для країни секторах, як будівництво і автомобілебудування, мексиканський уряд під тиском Національної палати металургійної промисловості Мексики ввів компенсаційні квоти на імпорт низки готових товарів зі сталі, вироблених в Китаї, звинувативши китайських постачальників у демпінгу. Мексиканською владою були визнані 24 випадки демпінгу з боку китайської сторони в цьому секторі, що дозволило дещо скоротити обсяги закупівель цієї продукції [29].

Відповідно, мета мексиканської сторони перетворити КНР в «топ партнера» не може бути реалізована повною мірою. На практиці обидві країни продовжують конкуренцію й за американські ринки. При цьому Мексика явно поступається Китаю в конкурентоспроможності, незважаючи на власне вигідне географічне положення та інтеграційні зв'язки зі США по лінії НАФТА.

У цьому сенсі, Мексика, яку вважали «тилом» США, стала «стратегічно важливим» районом для Китаю. Мексиканський ринок привертає Китай як торгово-економічний простір НАФТА. Тісні відносини з Мексикою дозволяють КНР інвестувати в розвиток мексиканських підприємств і через них поставляти готову продукцію в США, минаючи обмеження, що накладаються на китайський імпорт.

З огляду на зазначене, Мексика поряд зі розвитком економічних відносин з КНР відчуває китайську конкуренцію на ринку Сполучених Штатів (в експорті промислових товарів, текстилю, обладнання для комп'ютерів, продуктів харчування). Три чверті експорту Мексики становить продукція виробничої індустрії і, оскільки світове розширення китайської промислової продукції постійно зростає, вона втрачає конкурентоспроможність на життєво важливому для економіки країни на ринку Сполучених Штатів [30].

У 2018 р. Мексика через ускладнення відносин з новим президентом США Дональдом Трампом була вимушена шукати шляхи для термінової диверсифікації торгівлі з іншими регіонами, що, з іншого боку, відкрило для неї нові можливості. І одним з варіантів розвитку подій став перегляд сформованих відносин з Китаєм, що став можливістю для Мексики досягнути більшої незалежності від Вашингтона, а також зробити цифри з двосторонньої мексикано-китайської торгівлі більш врівноваженими. Підтвердженням може слугувати те, що на початок 2018 р. у Мексиці вже було відкрито близько 900 компаній з іноземними інвестиціями з Китаю, що належать до сфер торгівлі, виробництва та послуг [14].

Ще в січні 2013 р. на зустрічі глави МЗС Мексики Хосе Антоніо Міда Курібренї з послами та консулами держави було окреслено ряд важливих завдань Мексики в світі. До них, зокрема, було віднесене завдання з розширення кола тем, що мають значення для зовнішньої політики Мексики (усунення обмежень Мексики виключно питаннями вільної торгівлі з США, міграційної реформи в США, а також спільної американо-мексиканської боротьби проти організованої злочинності) [31, с. 7].

Зрозуміло, що Мексика в силу наявної геополітичної ситуації – врахування власного сусідства та рівня інституціоналізації відносин з США – не може відкидати чинник американо-мексиканського співробітництва. З іншого боку, актуальним є вибудовування нових зв'язків з регіоном і світом в цілому. Багато з питань двосторонньої американо-мексиканської порядку денного, зокрема, боротьба з організованою злочинністю, зберігають свою релевантність і сьогодні. Однак Мехіко міг би звернутися до використання в цій сфері досвіду Китаю, який також давно і успішно бореться з організованими злочинними угрупованнями та наркотрафіком.

Важливо відзначити, що Пекін активно просував проект про Всеосяжне регіональне економічне партнерство (ВРЕП), підписання якого планувалося до кінця другого десятиліття XXI ст. Ця угода передбачала залучення Китаю та Індії, але виключала присутність Сполучених Штатів. Зокрема, підкреслювалася теза про те, що ВРЕП планувалося як альтернатива Транстихоокеанському партнерству (ТТП), розвиваючись в рамках боротьби Китаю і США за вплив у Латинській Америці [32]. В основному, ВРЕП стосувалося зниження тарифів і було менш широким, ніж ТТП. Проте, у світлі виходу США з ТТП у 2017 р., створення «китайського проекту» почало здаватися все більш імовірним з урахуванням того, що серед його учасників уже з'явився представник латиноамериканського регіону в особі Перу. Це дозволяє говорити про те, що в своїх пошуках послаблення залежності від Вашингтона Мехіко може також наслідувати перуанський приклад, використовуючи всі можливості для зближення з азійським гігантом.

Крім торговельно-економічних відносин, Китай намагається розвивати тісні зв'язки і пропонує розвивати співпрацю й в інших галузях – розвитку людських ресурсів і соціального захисту, гуманітарної допомоги при природних катаклізмах, в скороченні рівня бідності та подоланні розриву між бідними і багатими.

Активно розвивається співпраця сторін в туристичній галузі. Мексика міцно зайняла місце основного пункту призначення в Латинській Америці для

китайських туристів, чії потоки збільшилися в два рази за останні роки, перетворивши Китай в один з головних джерел туристів з АТР [33]. Мексиканська земля стала сприйматися китайськими туристами як привабливе і універсальне місце, здатне запропонувати широкий спектр вражень, незважаючи на все ще невирішені проблеми зі злочинністю. Подібні позитивні результати стали можливі не тільки завдяки широко анонсованим рекламним заходам, але і вжитим заходам щодо значного спрощення візового режиму для іноземних туристів, а також розвитку повітряного сполучення між обома країнами. Останнє здійснюється завдяки авіакомпаніям «Aeroméxico», що забезпечує прямий політ між Мехіко і Шанхаєм з п'ятьма щотижневими рейсами, і «China Southern», яка з квітня 2017 р. стала першою китайською авіакомпанією, що реалізує перельоти між Гуанчжоу і Мехіко через Ванкувер [34].

Також планується посилення співпраці у військовій галузі, перш за все, обмін візитами військових, спільна підготовка персоналу, допомога в навчанні воєнізованих підрозділів для боротьби з наркомафією, спільна взаємодія в підтриманні миру, загальна допомога в розвитку армії і флоту. Перспективним виглядає запровадження й більш поглибленого формату співпраці в правовій, юридичній сферах, у боротьбі з тероризмом, новими загрозами безпеці та викликами стабільності.

З іншого боку, на цьому напрямі існує і ряд суттєвих перешкод і проблем, які потребують вирішення з боку обох сторін. Серед них слід відзначити, в першу чергу, значну відстань для прямого транспортного сполучення між Китаєм і Мексикою. Вагомим чинником є культурні відмінності та мовний бар'єр, що зумовлюють окремі нерозуміння, а також гальмують подальший розвиток двосторонніх відносин.

В цілому, можемо відзначити, що незважаючи на тенденцію поступального розвитку китайсько-мексиканських зв'язків по всіх ключовим напрямам, ступінь політичної довіри та взаємодії між Китаєм і Мексикою поки знаходиться на недостатньо високому рівні. Якщо у відносинах США з

Мексикою економічний і політичний фактори відіграють однаково важливу роль, то з Китаєм ситуація інша. Ставши одним з найважливіших торговельних партнерів країн Латинської Америки, Китай має поки набагато слабкіший політичний вплив в регіоні, аніж економічний.

Висновки. Підводячи загальний підсумок, варто відзначити, що до кінця другого десятиліття XXI ст. очевидним є обопільний інтерес до посилення мексикано-китайської співпраці. Можна говорити про те, що двосторонні відносини Мексики та Китаю вийшли на якісно новий рівень, а торговельне співробітництво набуло особливого динамізму. Це зумовлено тим, що Китай змінив свої підходи до Латинської Америки, в цілому, і до Мексики, зокрема. Масштабні інвестиційні проекти, реалізовані Пекіном, свідчать про те, що Пекін має на меті надовго укріпитись в цьому регіоні світу, що стало очевидним наслідком поступового скорочення тут впливу США. Використовуючи «ніші», що утворилися внаслідок загального скорочення інвестицій США в Латинську Америку та охолодження мексикано-американських відносин, Китай планує закласти міцний фундамент для подальшого просування своїх інтересів у цій країні, навіть попри наявні проблеми. Відтак, у світлі змін, що відбуваються на геополітичній карті світу, на початку третього десятиліття XXI ст. можна буде спостерігати зміцнення партнерства між Мексикою та Китаєм. Поряд з цим ці відносини не будуть позбавлені протиріч, які вже помітні сьогодні, а тому оцінка потенційних переваг і втрат Мехіко від торговельного та інвестиційного співробітництва з Пекіном є цікавим напрямком для подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. 'Plan Nacional de Desarrollo 2013-2018', 2013. *Gobierno de Mexico*. [online] Available at: https://www.snieg.mx/contenidos/espanol/normatividad/MarcoJuridico/PND_2013-2018.pdf (Accessed: 20 September 2020).

2. Pellicer O., González G., 2013. La política exterior de México: metas y obstáculos. *México, ITAM - Siglo XXI editores*.

3. Pellicer O., González G., 2011. Los retos internacionales de México; urgencia de una mirada nueva. *México, ITAM - Siglo XXI editores*.

4. Sandoval E.R., 2019. ‘Alcances y límites de la política exterior de México en las Américas: apuntes para la “cuarta transformación”’, *Fundación Carolina*, 12/2019.

5. Velázquez Flores R., 2011. ‘La política exterior de Estados Unidos hacia México bajo la administración de Barack Obama: cambios y continuidades’, *Norteamérica*, 6(2), pp. 85-113.

6. Velázquez Flores R., Domínguez R., 2013. ‘Balance de la política exterior de México en el sexenio de Felipe Calderón bajo los tres niveles de análisis: límites y alcances’, *Foro Internacional*, 53(3-4), pp. 483-516.

7. Godínez V.M., 2010. ‘México y el G-20’, *Análisis Político. Friedrich Ebert Stiftung*.

8. Yao Ling, 2011. ‘Nuevas características del comercio exterior de China’, *China Hoy* 26.07.2011. [online] Available at: http://spanish.chinatoday.com.cn/eco/news/content/2011-07/26/content_379329.htm (Accessed: 20 September 2020).

9. Luna Arena A., 2010. ‘APPRI México-China: un instrumento que deben aprovechar las empresas’, *China Hoy* 09.09.2010. [online] Available at: http://www.chinatoday.com.cn/ctspanish/se/txt/2010-09/14/content_298133.htm (Accessed: 20 September 2020).

10. ‘China, la opción de México para hacer frente a las amenazas de Trump’, *Excelsior* 24.01.2017. [online] Available at: <http://www.excelsior.com.mx/nacional/2017/01/24/1141895> (Accessed: 20 September 2020).

11. ‘México y China acuerdan ‘asociación estratégica integral’’, *Aristegui Noticias* 05.06.2013. [online] Available at:

<http://aristeguinoticias.com/0406/mexico/mexico-y-china-acuerdan-asociacion-estrategica-integral/> (Accessed: 20 September 2020).

12. ‘México duplicará en 2016 exportaciones alimentarias a China, principal comprador’, *Inventariando China* 11.12.2015. [online] Available at: <https://inventariandochina.wordpress.com/2015/12/11/mexico-duplicara-en-2016-exportaciones-alimentarias-a-china-principal-comprador/> (Accessed: 20 September 2020).

13. ‘Relación Económica’, *Embajada de México en China*. [online] Available at: <https://embamex.sre.gob.mx/china/index.php/es/la-embajada/relacion-economica> (Accessed: 20 September 2020).

14. Hernández E., 2017. ‘Compañías de China llegan de manera silenciosa a México’, *Forbes México* 04.01.2017. [online] Available at: <https://www.forbes.com.mx/companias-de-china-llegan-de-manera-silenciosa-a-mexico/> (Accessed: 20 September 2020).

15. ‘Banco chino ICBC abre su primer sucursal en México’, *Forbes México* 14.10.2015. [online] Available at: <https://www.forbes.com.mx/banco-chino-icbc-abre-su-primer-sucursal-en-mexico/> (Accessed: 20 September 2020).

16. ‘México, Brasil y China, tres gigantes en pugna’, *Forbes México* 07.08.2013. [online] Available at: <https://www.forbes.com.mx/mexico-brasil-y-china-tres-gigantes-en-pugna/> (Accessed: 20 September 2020).

17. Orozco N.M., 2015. ‘6 razones por las que China no quiere invertir en México’, *Forbes México* 21.05.2015. [online] Available at: <https://www.forbes.com.mx/6-razones-por-las-que-china-no-quiere-invertir-en-mexico/> (Accessed: 20 September 2020).

18. ‘Mexico cancels China contract for high-speed train line’, *BBC News* 07.11.2014. [online] Available at: <https://www.bbc.com/news/business-29948331> (Accessed: 20 September 2020).

19. ‘Profepa impone clausura total al proyecto Dragon Mart de Cancún’, *Excelsior* 27.01.2015. [online] Available at:

<http://www.excelsior.com.mx/nacional/2015/01/27/1004768> (Accessed: 20 September 2020).

20. Workman D., 2018. 'Mexico's Top Trading Partners', *World's Top Exports*, 18.05.2020. [online] Available at: <http://www.worldstopexports.com/mexicos-top-import-partners/> (Accessed: 20 September 2020).

21. Vargas R.E., 2013. 'Pactan Peña Nieto y Xi Jinping una asociación estratégica integral', *La Jornada*, 05.06.2013. [online] Available at: <http://www.jornada.com.mx/2013/06/05/politica/012n1pol> (Accessed: 20 September 2020).

22. Barrera A., Garcia D.A., 2016. 'China stakes claim in Mexico oil opening at deep water auction', *Reuters* 05.12.16. [online] Available at: <https://www.reuters.com/article/us-mexico-oil-auction-first/china-stakes-claim-in-mexico-oil-opening-at-deep-water-auction-idUSKBN13U2I2> (Accessed: 20 September 2020).

23. Funes B., 2016. 'Zonas económicas especiales: ¿hacia nuevos polos industriales en México?', *La Izquierda Diario* 03.06.2016. [online] Available at: <https://www.laizquierdadiario.mx/Zonas-economicas-especiales-hacia-nuevos-polos-industriales-en-Mexico> (Accessed: 20 September 2020).

24. 'Beneficios en la nueva Ley Federal de Zonas Económicas Especiales', *Capital México* 12.08.2016. [online] Available at: <http://www.capitalmexico.com.mx/opinion/jorge-alberto-amador-beneficios-en-la-nueva-ley-federal-de-zonas-economicas-especiales/> (Accessed: 20 September 2020).

25. 'Balanza comercial por países. Miles de dólares', *Banco de México*. [online] Available at: <https://www.banxico.org.mx/SieInternet/consultarDirectorioInternetAction.do?sector=1&accion=consultarCuadroAnalitico&idCuadro=CA8&locale=es> (Accessed: 20 September 2020).

26. ‘Cepal. México tiene el mayor deficit commercial con China’, *El Universal* 26.05.2015. [online] Available at: <http://www.eluniversal.com.mx/articulo/cartera/2015/05/26/cepal-mexico-tiene-el-mayor-deficit-comercial-con-china> (Accessed: 20 September 2020).

27. Moreno L., 2015. ‘Déficit comercial con China, de 60 mil mdd’, *Milenio* 21.04.2015. [online] Available at: <https://www.milenio.com/negocios/deficit-comercial-china-60-mil-mdd> (Accessed: 20 September 2020).

28. Arteaga J.R., 2015. ‘El dragón chino amenaza a la industria del acero en México’, *Forbes México* 24.12.2015. [online] Available at: <https://www.forbes.com.mx/el-dragon-chino-amenaza-a-la-industria-del-acero-en-mexico/> (Accessed: 20 September 2020).

29. Myers M., Gallagher K., 2017. ‘Chinese Finance to Latin America and the Caribbean in 2016’, *The Dialogue* 23.02.2017. [online] Available at: <https://www.thedialogue.org/wp-content/uploads/2017/02/Chinese-Finance-to-LAC-in-2016-Web-and-email-res.pdf> (Accessed: 20 September 2020).

30. Mendoza Cota J.E., 2015. ‘¿Se ha agotado el comercio exterior manufacturero de México en el marco del TLCAN? Perspectivas después de veinte años’, *Norteamérica*, 10(2), pp. 69-98.

31. Mexico en el Mundo, *Instituto Tecnológico Autónomo de México*, Enero 2013, 9(1). [online] Available at: http://internacionales.itam.mx/sites/default/files/mexico_mundo_num12_vol9.pdf (Accessed: 20 September 2020).

32. ‘El Acuerdo Transpacífico de Cooperación Económica (TPP) y su incidencia en el comercio internacional de los países de América Latina y el Caribe’, *Seminario Regional, Sao Paulo, República Federativa del Brasil 25 de agosto 2016 SP/SRATCE-TPP-ICIPALC /DT No. 2-16*. [online] Available at: <http://www.sela.org/media/3212187/el-acuerdo-transpacifico-de-cooperacion-tpp.pdf> (Accessed: 20 September 2020).

33. 'Boom in Chinese tourists to Mexico: Tourism Minister', *Global Times* 10.10.2019. [online] Available at: <https://www.globaltimes.cn/content/1166471.shtml> (Accessed: 20 September 2020).

34. 'China Southern Airlines Launches Its First Direct Flight To Mexico', *China Outbound Tourism Research Institute* 12.04.2017. [online] Available at: <https://china-outbound.com/2017/04/12/china-southern-airlines-launches-its-first-direct-flight-to-mexico/> (Accessed: 20 September 2020).